

Toetsing Wet natuurbescherming

Landgoed 't Onthaesten te Kaatsheuvel

Eelerwoude
kleurt het landelijk gebied

Toetsing Wet natuurbescherming

Landgoed 't Onthaesten te Kaatsheuvel

Concept

Versie 1

Opdrachtgever

Gemeente Loon op Zand
t.a.v. de heer G van de Vrande
Postbus 7
5170 AA Kaatsheuvel

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Achterstraat 11
4101 BB Culemborg
T 0345 727000
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P7792.1
Datum: 28-6-2017
Projectleider: G. Kersten
Opgesteld: J. Marchal
Gecontroleerd: V. de Lenne

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het Ministerie van Economische Zaken stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Leeswijzer.....	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING.....	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	NATUURWETGEVING	8
3.1	Bescherming van soorten.....	8
3.2	Bescherming van Natura 2000-gebieden.....	10
3.3	Natuurnetwerk Brabant	10
3.4	Bescherming houtopstanden.....	11
4	NATUURBELEID	12
4.1	Natuurnetwerk Brabant	12
5	METHODE.....	13
5.1	Bureauonderzoek	13
5.2	Terreinbezoek.....	13
6	BESCHERMDE SOORTEN	15
6.1	Vaatplanten en (korst)mossen	15
6.2	Zoogdieren	16
6.2.1	Vleermuizen.....	16
6.2.2	Overige zoogdieren	18
6.3	Vogels.....	18
6.4	Amfibieën en reptielen.....	20
6.5	Vissen	20
6.6	Beschermde soorten ongewervelden.....	20
7	CONCLUSIE EN VERVOLG.....	22
7.1	Overige soorten waarvoor vrijstellingen zijn opgesteld	22
7.2	Rekening houden met vogels.....	22
7.3	Zorgplicht en zorgvuldig handelen	23
7.4	Geldigheid onderzoek	23
	LITERATUURLIJST.....	25

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Familie Smulders is voornemens het landgoed 't Onthaesten te ontwikkelen. Het gebied is gelegen tussen de Van Haestrechtstraat en de Eikendijk in Kaatsheuvel, gemeente Loon op Zand (afbeelding 1). Hiervoor dient de bestemming van het plangebied te wijzigen waarvoor een aantal ondersteunende onderzoeken noodzakelijk zijn. Een onderdeel van deze onderzoeken is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe/of de ontwikkeling kan worden gerealiseerd binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Daarbij wordt tijdens een bureauonderzoek en een veldbezoek aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde planten- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Afbeelding 1. Ligging van plangebied Landgoed 't Onthaesten (rode cirkel). Bron: Google Maps, 2017

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft de huidige situatie en de voorgestane ontwikkeling. Op basis van deze informatie is voorliggende toets uitgevoerd. Hoofdstuk 3 geeft een beknopte beschrijving van de natuurwetgeving en –beleid. In hoofdstuk 4 wordt dit toegespitst op het plangebied. De gehanteerde methodiek is beschreven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de bescherming van soorten. Aangegeven wordt welke beschermde soorten verwacht worden, wat de effecten van de ontwikkeling op deze soorten zijn en of een ontheffing noodzakelijk is. Hoofdstuk 7 geeft de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek. De snelle lezer kan volstaan met het lezen van hoofdstuk 2 en de conclusie in hoofdstuk 7.

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat voornamelijk uit een weide waar paarden grazen. De weide is schraal met alleen in de oostelijke hoek kruiden. Middenin de weide staat een boom en een bosschage in de noordwesthoek met jonge wilgen langs de Eikendijk. Aan de noordzijde grenst de weide aan een bosschage waar een waterloop de scheiding tussen beide vormt. Er is in de huidige situatie geen bebouwing aanwezig binnen de grenzen van het plangebied (afbeelding 2.1 en 2.2). Rondom het plangebied zijn woningen aanwezig.

Afbeelding 2.1. Ligging van het plangebied aan de Van Haestrechtstraat te Kaatsheuvel. Bron: Google maps, 2017.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Het nieuw te ontwikkelen landgoed zal een totale oppervlakte hebben van 10 hectare, waarvan 5 hectare wordt ingericht als nieuwe natuur. Er komen openbare wandelpaden door het landgoed te liggen. De weilanden zullen worden beweid met paarden. Aan de noordzijde worden twee woningen met een bijgebouw gerealiseerd. De aanwezige bosschage zal worden gekapt.

Figuur 2.2 Impressie van het plangebied. Linksboven de bosschage met naaldbomen en brandnetel. Rechtsboven de bosrand buiten de grenzen van het plangebied. Rechts midden de wilgen langs de Van Haestrechtsstraat, ook buiten de grenzen van het plangebied. De afbeelding links midden en onder geven de weide weer waar de paarden grazen.

3

NATUURWETGEVING

Per 1 januari 2017 is in Nederland de Wet natuurbescherming in werking getreden. De wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Met het van kracht worden van de nieuwe wet worden de provincies het bevoegd gezag. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk (Ministerie van Economische Zaken) het bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van Natura 2000-gebieden en de bescherming van bosopstanden. Naast de natuurwetgeving bestaat het natuurbeleid, waarbij de kern wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, afgekort de NNN. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de wetgeving en het natuurbeleid.

3.1 Bescherming van soorten

De bescherming van soorten is verdeeld in drie categorieën: soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en overige soorten.

Wettelijk zijn enkele uitzonderingen opgesteld, waarvoor geen ontheffing nodig is:

- Handelingen volgens instandhoudingsmaatregelen of passende maatregel door provincie;
- handelingen volgens een beheerplan of ander plan of programma of een programma per AMvB;
- mits dat beheerplan, plan of programma voldoet aan de ontheffingsgronden; en het betreffende bestuursorgaan tevens bevoegd is om vrijstelling of ontheffing te verlenen of daarmee instemt;
- ter voorkoming van schade (hele land of per provincie);
- ter voorkoming van overlast (hele land of per provincie);
- ter beperking van de populatie;
- ter bestrijding van invasieve soorten;
- voor de jacht, zoals wilde eend houtduif, haas en konijn.

Voor alle soorten geldt de zorgplicht.

De beschermde status van de overige soorten verschilt per provincie. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 Vogelrichtlijn.

Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Opzettelijk doden of vangen;
- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen e.d.;
- eieren onder zich te hebben;
- opzettelijk te storen, tenzij dit geen wezenlijke invloed heeft;
- vogels dood of levend, of herkenbare delen daarvan te verkopen, vervoeren of aanwezig te hebben voor verkoop.

Uitgezonderd zijn de soorten die door de AMvB zijn aangewezen. Hieronder vallen onder andere de Canadese gans en de houtduif. Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden als er geen andere bevredigende oplossing is en als het nodig is in verband met de volksgezondheid, openbare veiligheid, luchtverkeer, schade aan gewassen en dergelijk, bescherming van flora en fauna, onderzoek of onderwijs, herinvoering van soorten, vangen van bepaalde kleine hoeveelheden en geen verslechtering van de staat van instandhouding.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Soorten die staan in het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. De soorten staan in bijlage 1.

Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Opzettelijk te doden of te vangen;
- opzettelijk te verstoren;
- opzettelijk eieren te vernielen of te rapen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- opzettelijk te plukken of te verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen;
- anders dan voor verkoop, onder zich te hebben of te uitvoeren.

Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden ter bescherming van flora- en fauna, voorkoming “ernstige schade” aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendommen, in belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van wezenlijk gunstige effecten voor het milieu. Daarnaast zijn de wettelijke uitzonderingen van toepassing.

Overige soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van Wet natuurbescherming. Voor de lijst van de overige beschermde soorten zie bijlage 1. Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen;
- vaatplanten opzettelijk te plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Voor deze soorten gelden dezelfde vrijstellingsgronden als bij de soorten van de Habitatrictlijn en zijn er een groot aantal overige uitzonderingsgronden. Voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en het algemeen belang is er een vrijstelling.

Zorgplicht

De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. De mens moet daar zorgvuldig mee omgaan. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat iedereen naar redelijkheid nadelige effecten:

- Moet voorkomen;
- moet beperken;
- ongedaan moet maken.

3.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn verscheidene natuurgebieden die een beschermde status hebben als Natura 2000-gebied. Tot 1 januari 2017 kenden we ook nog de Beschermde natuurmonumenten. Deze zijn met de komst van de Nieuwe Natuurwet hun beschermde status kwijtgeraakt.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrictlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Ruim 500 meter ten zuiden van het plangebied is het Natura 2000-gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen gelegen. In tussenliggende gebied is bebouwing (vakantiepark Droomgaard) en zijn wegen aanwezig. Gezien de voorgenomen ontwikkeling waar minimaal wordt gebouwd, het realiseren van natuur en de tussenliggende afstand worden geen negatieve effecten verwacht die invloed hebben op habitattypen of aanwezige soorten van het Natura 2000-gebied. Een nadere toetsing is niet noodzakelijk.

3.3 Natuurnetwerk Brabant

Het Natuurnetwerk Brabant (NNB) is het Brabantse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNB denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een NNB-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied grenst aan de noordzijde aan gebied dat onderdeel is van het NNNB. In volgend hoofdstuk zal hier verder op worden ingegaan.

3.4 Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom (i.h.k.v. Boswet) indien kap plaatsvindt in een houtopstand van 10 are of meer of een bomenrij van 20 bomen. Er geldt een herplantplicht van minimaal 1 op 1. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming.

Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²)
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat

Indien een bos wordt gekapt, dient een melding te worden gedaan bij de betreffende provincie. Dit geldt ook voor het bij rooien en het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee.

Voorwaarden

Als er bos gekapt mag worden, dan moet meestal dezelfde grond herbeplant worden. Dit:

- op een bosbouwkundige manier;
- binnen 3 jaar na het kappen van het bos;
- volgens de regels van de provinciale verordening (als de provincie die hiervoor heeft opgesteld).

De provincie kan een verordening hebben opgesteld voor:

- de gegevens die bij de melding verstrekt moeten worden;
- de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan;
- de wijze waarop de melding wordt gedaan;
- de situatie waarin een bos niet gekapt mag worden;
- de voorwaarden voor een herplantplicht, de vrijstelling en ontheffing daarvan.

Gevolgen plangebied

De naaldbomengroep aan de westzijde van het plangebied wordt gekapt. Echter betreft dit een beperkt oppervlakte (< 1.000 m²), wat niet onder de bescherming van houtopstanden valt. Een nadere toetsing aan de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk. Wel kan gemeentelijk beleid omtrent de kap van bomen gelden.

4

NATUURBELEID

4.1 Natuurnetwerk Brabant

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In Noord Brabant wordt dit het Natuurnetwerk Brabant (NNB) genoemd, welke voor het onderzoeksgebied van toepassing is. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van gebieden die onderdeel zijn van het netwerk geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een toetsing uit te voeren.

4.1.1 Gevolgen plangebied

Het plangebied ligt op korte afstand van NNB-gebied, dat is gelegen aan de noordzijde aan de overzijde van een bestaande waterloop (afbeelding 4.1). Met de voorgenumen werkzaamheden wordt in het plangebied minimaal bebouwd en blijft de helft over voor de ontwikkeling van natuur. Deze inrichting draagt bij aan de verbinding van groene gebieden en biedt leefgebied aan fauna. Doordat de herinrichting van het plangebied bijdraagt aan het NNB-gebied is er geen sprake van negatieve effecten op het aangrenzende NNB-gebied en is een nadere toetsing niet van toepassing.

Afbeelding 4.1 Ligging plangebied (rode cirkel) in ten opzichte van provinciale NNN (licht groen) en Natura 2000-gebied (oranje met rode arcering). Bron: Kaartbank Brabant - natuurbeheerplan

5

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

5.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie. Daarnaast is gebruik gemaakt van enkele natuuronderzoeken uit de omgeving van het plangebied door Eelerwoude.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Ter ondersteuning is de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF is de meest complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over de verspreiding van alle in Nederland levende planten- en diersoorten. De NDFF is gevuld met gegevens uit databanken van verschillende organisaties die deze gegevens op professionele wijze verzamelen (zoals SOVON Vogelonderzoek Nederland, de Zoogdiervereniging, RAVON en de Vlinderstichting). Ook de gegevens van verschillende gemeenten, waterschappen, provincies en terreinbeherende organisaties zijn hierin toegevoegd. Steeds meer partijen sluiten zich bij de NDFF aan. De databank wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen die via invoerportalen binnen komen. Op dit moment bevat de NDFF meer dan 100 miljoen waarnemingen. De NDFF bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

5.2 Terreinbezoek

Op basis van een veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door J. Marchal uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude. Dit betrof op maandag 29 mei bij gunstige weersomstandigheden. Het was circa 25°C, zonnig en windkracht van 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd. Daarbij is gebruik gemaakt van zichtwaarnemingen.

Kader – ecologisch deskundige

Bron: RVO / Ministerie van Economische Zaken

Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

6

BESCHERMDE SOORTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen. Tevens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

6.1 Vaatplanten en (korst)mossen

Voorkomen en functie

Het plangebied bestaat grotendeels uit een grasland dat wordt beweidt door paarden. Op de mestplekken is veel zuring aanwezig. De weide is matig voedselrijk waarbij de oostelijke weide is begroeid met verschillende grassen en boterbloemen. Langs de noordelijke rand groeien in het gras madeliefjes. De plekken waar de bodem is verstoort worden overwoekerd door brandnetel. Deze zijn ook aanwezig tussen de naaldbomenbosschage en de weide. Langs de eikendijk groeien jonge wilgen. Aan de rand van de bosschage groeien enkele jonge loofbomen als berk. Doordat de naaldbomen dicht op elkaar groeien is er geen tot nauwelijks onderbegroeiing aanwezig.

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de aanwezige groeiplaatsomstandigheden, aangetroffen soorten en de beweiding worden beschermde soorten ook niet verwacht. Ook zijn geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde soorten in of rond het plangebied.

Onder de Wet natuurbescherming zijn ook diverse soorten (korst)mossen en wolfsklauwen beschermd. Geen van deze soorten worden echter in het plangebied verwacht, de soorten komen nagenoeg uitsluitend voor in natuurgebieden. Ook zijn geen verspreidingsgegevens bekend van deze soorten.

Effecten en ontheffing

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, dan wel te verwachten. Met de voorgenomen ontwikkelingen zijn dan ook geen negatieve effecten op beschermde plantensoorten te verwachten.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

6.2 Zoogdieren

6.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. Het plangebied biedt geschikt habitat voor gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Mogelijk maken de vleermuissoorten gebruik van de beschutting van de bomen in het plangebied en aan de randen. Er zijn geen waarnemingen bekend van verblijfplaatsen van vleermuizen in de nabije omgeving conform verspreidingsgegevens.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouwbewonende en/of boombewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouwbewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boombewonend en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn gebouwbewonende soorten, rosse vleermuis is hoofdzakelijk een boombewonende vleermuissoort. Ruige dwergvleermuis is een soort die in zowel bomen als gebouwen kan verblijven. In de naaldbomen in het plangebied zijn geen geschikte holten of spleten aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. De wilgen aan de zuidkant van het plangebied, aan de Van Haestrechtstraat, bevatten holten en spleten in de takken waar vleermuizen gebruik van kunnen maken.

Doordat bebouwing in het plangebied ontbreekt kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten worden uitgesloten.

De bomen in het plangebied bieden geen geschikte hopen en gaten voor boombewonende vleermuizen. Dit betreffen voornamelijk de naaldbomen met enkele jonge loofbomen ertussen. De grote wilgen evenwijdig aan de Van Haestrechtstraat vallen buiten de grenzen van het plangebied. Eventuele verblijfplaatsen in deze bomen worden door de ontwikkeling van het plangebied niet verstoort.

Foerageergebied en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Kader - vleermuisvliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen zoals houtsingels, bomenrijen of waterlopen als vliegroute om zich langs te verplaatsen. Bomenrijen kunnen daarnaast een geleidende functie hebben over wegen of spoorwegen; zogenaamde hop-overs. De bomen in het plangebied betreffen enkele solitaire bomen en de bosschage. De naaldbomen vormen geen lijnvormig element. Het bos ten noorden van het plangebied blijft behouden, evenals de wilgen ten zuiden van het plangebied en de jonge wilgen langs de oostgrens. De paardenweide kan worden gebruikt als foerageergebied voor vleermuizen.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit Wet natuurbescherming. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Door de afwezigheid van bebouwing kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten worden uitgesloten. De bomen in het gebied bevatten geen geschikte kieren/scheuren of gaten waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kunnen op basis daarvan worden uitgesloten.

De bosschage en de weide kunnen worden gebruikt als foerageergebied. De bosschage vormt geen lijnvormig element dat een essentiële vliegroute zou kunnen vormen. In de directe omgeving zijn alternatieve, geschikte weide, bomenrijen en groenstructuren aanwezig die door vleermuizen kunnen worden gebruikt als vliegroute of foerageergebied. Een essentieel foerageergebied of een essentiële vliegroute kan hierdoor worden

uitgesloten. De ontwikkeling van het plangebied tot landgoed komt het leefgebied van vleermuizen ten goede; door de natuurlijke inrichting wordt het gebied aantrekkelijker en meer geschikt voor vleermuizen om te foerageren. Op basis van deze kenmerken kunnen ten behoeve van de ontwikkeling bomen worden gekapt.

Conclusie: Verblijfplaatsen van vleermuizen of essentiële functies voor vleermuizen kunnen in het plangebied worden uitgesloten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

6.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Het plangebied en de nabije omgeving maken onderdeel uit van het leefgebied van grondgebonden zoogdieren waaronder egel, konijn, haas, en algemene (spits) muizensoorten. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Tevens blijft het leefgebied van deze soorten grotendeels gehandhaafd.

Provincie Noord-Brabant heeft naast de verplichte Europese soorten een aantal overige beschermde soorten aangewezen onder de Habitatrichtlijn, waaronder marterachtigen. Dat betekent dat bunzing, wezel, hermelijn, boom- en steenmarter en das een beschermde status hebben. Het plangebied is met name voor das geschikt om te foerageren door het aanwezige bos in de nabije omgeving, de Loonse en Drunense duinen en de weide. Verblijfplaatsen zijn in het plangebied echter niet aangetroffen en deze kunnen door het aanwezige habitat en het gebruik van het plangebied ook worden uitgesloten.

Andere beschermde grondgebonden zoogdieren als waterspitsmuis worden gelet op hun habitatvoorkeuren en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Negatieve effecten op grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht. Leefgebied voor algemene soorten als egel en konijn blijft ook na de herinrichting aanwezig. Verblijfplaatsen van marterachtigen kunnen in het plangebied worden uitgesloten. Mogelijk maakt het gebied wel onderdeel uit van het foerageergebied van marterachtigen. Echter doordat er voldoende geschikt alternatief foerageergebied aanwezig is en het plangebied na de ontwikkeling weer geschikt is voor marterachtigen om te foerageren, kunnen negatieve effecten worden uitgesloten en is ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

6.3 Vogels

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid kan worden gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten en overige algemene broedvogels. Vogels met jaarrond beschermde nesten komen elk jaar terug bij hun nest. Dit nest mag dan ook niet buiten het broedseizoen worden verwijderd.

Voorkomen en functie

Broedvogels

Binnen en direct rondom het plangebied zijn algemene broedvogels waargenomen als merel, tjiftjaf, houtduif en boerenzwaluw. De aangetroffen vogels behoren tot de algemene broedvogels. De bosschage in het plangebied is geschikt als broedgelegenheid voor algemeen voorkomende broedvogels.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. In de bomen in het plangebied ontbreken nesten van roofvogels. Ook zijn geen oude nesten van kraaien aangetroffen waar roofvogels gebruik van kunnen maken. Wel is een foeragerende buizerd waargenomen rondom het plangebied.

De jaarrond beschermde huismus en gierzwaluw maken voor nesten gebruik van bebouwing. In het plangebied is geen bebouwing aanwezig waar huismussen en gierzwaluwen gebruik van kunnen maken.

Effecten en ontheffing

Broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. De genoemde termijn moet niet al te strikt worden toegepast doordat voor de Wet natuurbescherming alle bewoonde vogelnesten zijn beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Doordat de aanwezige struweelhagen dicht begroeid zijn is het niet mogelijk vogelnesten uit te sluiten. Indien deze dienen te worden gekapt moet dat buiten het broedseizoen worden uitgevoerd en dient men alert te zijn op eventueel aanwezige broedende vogelsoorten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Er zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten roofvogels en uilen aangetroffen in het plangebied, deze worden ook niet verwacht. Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor jaarrond beschermde vogelsoorten is niet noodzakelijk.

Conclusie: Bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van broedvogels. Doordat de bosschage kan worden gebruikt door algemene broedvogels om te nestelen, dienen de kapwerkzaamheden buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Daarbij moet men alert zijn op eventueel aanwezige broedende vogels. De zorgplicht is altijd van kracht.

6.4 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander, kunnen waterlopen rondom het plangebied en het groen rondom de bosschage gebruiken als leefgebied. Beschermde amfibieënsoorten van de Habitatrichtlijn en overige nationale soorten worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreekt goed vergraafbare bodem en geïsoleerde waterplassen waar rugstreeppadden gebruik van kunnen maken voor de afzet van eieren. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën in en rondom het plangebied.

Reptielen

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden en zijn er geen broeihopen aanwezig waar ringslang gebruik van kan maken voor de afzet van eieren. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting tijdelijk leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van de overige beschermde soorten. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Met de herinrichting wordt het plangebied natuurlijk ingericht wat bevorderlijk is voor het habitat en leefgebied voor amfibieën. Een ontheffing Wet natuurbescherming is daarom niet noodzakelijk.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor amfibieën en reptielen niet noodzakelijk.

6.5 Vissen

Voorkomen en functie

Rondom het plangebied zijn waterlopen gelegen die percelen scheiden. Er vinden geen werkzaamheden in de waterlopen plaats waardoor negatieve effecten van de werkzaamheden op eventueel aanwezige vissoorten kunnen worden uitgesloten.

Effecten en ontheffing

Negatieve effecten van de ontwikkelingen in het plangebied op vissen kunnen worden uitgesloten. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

6.6 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers en Europese rivierkreeft) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet in het plangebied verwacht. Doordat er geen werkzaamheden in de waterlopen plaatsvindt kunnen negatieve effecten van de ontwikkeling op deze soort worden uitgesloten.

Effecten en ontheffing

Er worden geen negatieve effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht. Een ontheffing Wet natuurbescherming niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

7

CONCLUSIE EN VERVOLG

Op basis van deze toetsing wordt geconstateerd dat het plangebied een potentieel habitat biedt voor een aantal soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele veel voorkomende overige beschermde soorten, vleermuizen en voor broedvogels. Met de ruimtelijke ontwikkeling kunnen negatieve effecten op flora en fauna worden uitgesloten. In tabel 7.1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

Op basis van deze toetsing wordt geen toetsing van de effecten van de ontwikkeling op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied en/of NNN) en houtopstanden noodzakelijk geacht.

7.1 Overige soorten waarvoor vrijstellingen zijn opgesteld

De ingreep zal naar verwachting tijdelijk leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele overige beschermde soorten. Hiervoor zijn door de provincie vrijstellingen opgesteld. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling indien het een ruimtelijke ontwikkeling betreft. Een ontheffing Wet natuurbescherming is daarom niet noodzakelijk.

7.2 Rekening houden met vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Wet natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ mogen worden uitgevoerd. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Doordat de aanwezige bosschage dicht is begroeid is het niet mogelijk de aanwezigheid van broedende vogels in het broedseizoen uit te sluiten. Het kappen van de bosschage dient buiten het broedseizoen plaats te vinden. Men dient dan alert te zijn op eventueel aanwezige broedende vogels. De zorgplicht is te allen tijde van kracht.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

7.3 Zorgplicht en zorgvuldig handelen

In het kader van de zorgplicht zijn de volgende maatregelen noodzakelijk:

- Tijdens de uitvoering dient men bijvoorbeeld alert te zijn op aanwezigheid van fauna en deze, indien noodzakelijk, te verplaatsen.
- Bij onvoorziene situaties dient daarnaast contact opgenomen te worden met een ter zake kundige.

7.4 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Tabel 7.1 Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 1 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht

Beschermingsregime	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
Nationaal	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, vrijstelling	Zorgplicht
Nationaal	Algemene amfibieën	Leefgebied en voortplantingsbiotoop	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, vrijstelling	Zorgplicht
Habitatrichtlijn	Vleermuizen	Foerageergebied	Tijdelijke minder geschikt foerageergebied, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
Vogelrichtlijn	Vogels	Broedlocatie	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht

LITERATUURLIJST

- Bergmans, W. en A. Zuiderwijk (1986). *Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging*. Utrecht: KNNV.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Nie H.W. de (1996). *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*. Media Publishing, Doetinchem.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Utrecht: KNNV.
- Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*. SDU Uitgeverij, Den Haag
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004). *Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen*. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft / Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. (2013). *Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn*. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.

Beschermde gebieden

NNN/ NNB: - Kaartbank Brabant – Natuurbeheerplan
<http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

Soortinformatie: - www.zoogdiervereniging.nl
- www.ravon.nl
- www.libellennet.nl

Waarnemingen: - www.telmee.nl
- ndff-ecogrid.nl